

[Lone Dybkjær]

tet, selvfølgelig også en fleksibel tilrettelæggelse over den enkelte dag. Vi skal måske også prøve at definere, om der er andre arbejdstidsmodeller end dem, vi kender i dag. Jeg har f.eks. sagt, at vi bør diskutere en 30 timers uge med en slags ret til 10 timers ekstrarbejde, sådan at man havde alle den fulde arbejdstids rettigheder, bare man havde 30 timer. Det mener jeg måske er en bedre model end den mere generelle deltidmodel, hvor problemet er, hvilke rettigheder der knytter sig til deltidarbejde. Følger der f.eks. ret til efteruddannelse, videreuddannelse, til at blive tillidsmand, eller hvad der nu kan være tale om, med? I de drøftelser, vi skal have, bør forskellige arbejdstidsmodeller indgå. Det er nødvendigt, hvis der skal komme noget reelt ind i ordet fleksibilitet.

Til slut: det er altså ønskeligt at konkretisere denne diskussion – det bør i øvrigt være et led i en langsigtet arbejdsmarkedspolitik – og vi mener, at det er nødvendigt at få den gjort så konkret, at der reelt bliver tale om nedsat arbejdstid.

Waldorff (VS):

Man kan sagtens gøre det umulige at diskutere en mulig nedsat arbejdstid, hvis man går ud fra, at det skal ske på baggrund af præcis de betingelser, der eksisterer i dag. Hvis man for det første erkender, at langt de fleste lønarbejdere faktisk ikke har råd til at gå så meget ned i indkomst, som ville svare til en nedsættelse af arbejdstiden fra 8 til 6 timer om dagen, hvis man for det andet respekterer, at det private erhvervsliv skal have mulighed for at udnytte produktionsapparatet præcis på samme måde og i samme omfang, som det gør i dag, hvis samtidig man accepterer, at omkostningsstigninger ikke må finde sted i form af bl.a. højere lønudgifter til lønkomensation, og hvis man i øvrigt har det grundsynspunkt, som mange af de borgerlige ordførere har, nemlig at vi her i landet skal producere os ud af alting, og at vi ikke skal give os af med at fordele den samlede produktion, kan man i og for sig godt opgive at diskutere nedsættelse af arbejdstiden. Men man kunne også tage et helt andet udgangspunkt, som økonomen Henrik Heie har gjort i et nummer af Samfundsøkonomen fra, jeg mener januar 1983. Her prøver han at regne på, hvordan det egentlig ville se ud,

hvis man tog den samlede produktion i landet og gjorde op, hvor mange arbejdstimer der går til at holde den i gang inklusive inddragelse af de mange mennesker, som i dag mere eller mindre er presset ud af arbejdsmarkedet, fordi vilkårene i produktionen er, som de er. Han når frem til nogle tal, som man garanteret kan diskutere i lang tid, men som alligevel giver en idé om, hvordan størrelsesforholdene er. Med en ugentlig arbejdstid på mellem 24 og 28 timer for 3,1–3,5 mill. lønarbejdere ville man kunne lave en fordeling, som betød en indkomst efter skat til den enkelte på 60.000 kr., inklusive børn og gamle, kort sagt alle. Det forudsætter, at man tilrettelægger produktionen og forbruget, som man havde tænkt sig, og at man går ud fra et lighedssynspunkt. Det er jo et helt andet udgangspunkt end det, man har under diskussionen her. Det væsentlige i denne måde at stille regnestykkerne op på er, at det bliver eller burde blive klart for enhver, at det samfundsøkonomisk er muligt at foretage en meget betydelig nedsættelse af den daglige arbejdstid uden forringelse af levestandarden. Men det forudsætter nogle politiske betingelser, bl.a. omfordelingspolitik, hvad der bliver vanskeliggjort af, at organiseringen af produktionen stadig væk er på private hænder. Set fra en privat arbejdsgevers synspunkt kan man sige, at det ikke er uinteressant, at en nedsættelse af den daglige arbejdstid fra 8 til 6 timer betyder en 33 pct.s forhøjelse af lønudgifterne. Det er noget, der kan mærkes for en småhåndværker inden for byggefagene.

Vi mener ikke i VS, at man skal acceptere de betingelser, som især selvfølgelig de borgerlige partier, men i og for sig i vidt omfang også socialdemokratiet ønsker at føre diskussionen på. Vi ønsker at tage politisk udgangspunkt i de behov, der er for en arbejdstidsnedsættelse, for det første af hensyn til at få nedbragt antallet af mennesker, der er uden arbejde, for det andet fordi der foregår en teknologisk og industriel udvikling, som gør, at arbejdsløshedsproblemet mindst vil blive eller vil vedblive at være lige så stort, som det er i øjeblikket. Det blev diskuteret lidt imellem hr. Svend Auken og arbejdsministeren, hvordan teknologiudviklingen virker ind på mulighederne for at gøre noget ved arbejdsløsheden. Der er jeg enig i den udgave, som hr. Svend Auken kom med i sidste omgang, at på de betingelser, hvorpå